

K historii České konference rektorů

Kořeny vzniku České konference rektorů (ČKR) jsou v Klubu rektorů českých a slovenských vysokých škol (KR), který byl – po předchozím jednání (14. března 1990) pěti českých rektorů na Českém vysokém učení technickém v Praze – oficiálně ustaven 26. dubna 1990 v Žilině na Vysoké škole dopravy a spojov. Zakládajících členů bylo sedm – čtyři rektori českých vysokých škol (Tomáš Čermák, Vysoká škola báňská v Ostravě; Stanislav Hanzl, České vysoké učení technické v Praze; Arnošt Höinig, Vysoké učení technické v Brně; Věněk Šilhán, Vysoká škola ekonomická v Praze) a tři rektori slovenských vysokých škol (Norbert Frištacký, Slovenská vysoká škola technická v Bratislavě; Pavol Kluvánek, Vysoká škola dopravy a spojov v Žilině; Miroslav Kusý, Univerzita Komenského v Bratislavě). Prvním předsedou Klubu rektorů se stal profesor Milan Jelínek, první polistopadový rektor Masarykovy univerzity v Brně, který v době, kdy se uvažovalo o vytvoření administrativně-technického zázemí Klubu rektorů v Brně (napůl cesty mezi Prahou a Bratislavou), našel aktivního spojence v profesoru Martinu Černoorském, který byl – jako rektor Slezské univerzity v Opavě – ochoten se tohoto úkolu ujmout a jehož přičiněním došlo k tomu, že 1. března 1992 začala fungovat na Masarykově univerzitě v Brně Kancelář Klubu rektorů. Profesor Černoorský byl oficiálně pověřen řízením kanceláře a stal se tak jedním z vedoucích funkcionářů Klubu rektorů (zástupce předsedy) s označením kancléř.

Další vývojovou etapou byl vznik sekcí KR (26. září 1992) – Česká sekce KR a Slovenská sekce KR – při současné existenci KR jako celku. Ze sekcí KR vznikly dvě tzv. Konference rektorů – Česká konference rektorů (ČKR) a Slovenská rektorská konferencia (SRK). Slovenská sekce KR se o svém přetvoření na SRK rozhodla už při svém prvním zasedání 25. listopadu 1992. Česká sekce KR k přetvoření potřebovala zasedání tři.

Na prvním zasedání České sekce KR, které se uskutečnilo 22. října 1992, byl mj. zvolen její předseda. Stal se jím profesor Zdeněk Kovář, rektor Technické univerzity v Liberci. Profesor Černoorský byl i nadále pověřen péčí o Kancelář KR. Na druhém zasedání, které se uskutečnilo 12. ledna 1993, předložil rektor Černoorský – po předchozí dohodě s rektorem Kovářem – návrh na ustavení České konference rektorů, o němž se poté vedla obsáhlá diskuse s dlouho převažujícím názorem, že by se mělo v názvu zachovat slovo klub (Český klub rektorů). Nicméně návrh stanov, který už byl předem připraven, bylo možné modifikovat podle výsledků diskuse a dát k dispozici všem účastníkům 3. zasedání České sekce KR, které se uskutečnilo dne 28. ledna 1993 na Českém vysokém učení technickém v Praze. V zastoupení předsedy Kováře, který se ze závažných pracovních důvodů mohl zasedání zúčastnit až s hodinovým zpožděním, zahájil jednání profesor Černoorský s doporučením, aby se nejprve jednalo o návrhu Stanov České konference rektorů a aby v případě jejich přijetí přešlo 3. zasedání České sekce KR rovnou v 1. zasedání České konference rektorů. Tak se také stalo, když se pro název Česká konference rektorů vyslovilo 24 rektorů (přítomno bylo 26 z 27 rektorů) a pro název Český klub rektorů 2 rektori, a Stanovy ČKR byly jinak přijaty jednomyslně. Za řízení profesora Stanislava Hanzla, rektora Českého vysokého učení technického v Praze, hostitele zasedání, byl poté zvolen prvním předsedou ČKR rektor Kovář a prvním kancléřem ČKR rektor Černoorský.

Schválením stanov a volbou předsedy a kancléře byla tedy dnem 28. ledna 1993 ustavena Česká konference rektorů.

Česká konference rektorů se postupně dostala do takové pozice, že nebyl problém s prosazením myšlenky, aby byla uvedena jako součást reprezentace vysokých škol spolu s Radou vysokých škol v zákonu o vysokých školách. Podobně úspěšně si vedla Česká konference rektorů při svých zahraničních aktivitách. Většinu jednání, jejichž výsledkem bylo navázání mezinárodních kontaktů, vedli za ČKR předseda, kancléř a tajemnice. Podařilo se tak navázat pracovní a i přátelský kontakt mezi ČKR a HRK (Německá konference rektorů se sídlem v Bonnu), podobně tomu bylo při interakci s Francií (Paříž), Rakouskem (Vídeň) a Maďarskem (Budapešť), o nejbližším Slovensku (Bratislava) nemluvě.

Nemalé úsilí předcházelo např. dnes už samozřejmému faktu, že Česká konference rektorů je řádným kolektivním členem Evropské univerzitní asociace, která vznikla sloučením Asociace evropských univerzit (CRE) a Konfederace Konferencí rektorů zemí Evropské unie (Konfederace). Jakmile byla ČKR založena, byli její představitelé pravidelně zváni na zasedání Výboru CRE. Za mimořádné lze považovat to, že se už v roce 1996 konala Konference CRE (CRE 47th Bi-Annual Conference) v České republice (Univerzita Palackého v Olomouci, říjen 1996). Díky systematickým jednáním představitelů ČKR byla ČKR již od roku 1994 akceptována jako pozorovatel Konfederace a od roku 1996 měla statut jejího přidruženého člena. Mělo-li by se ve výčtu mezinárodních aktivit ČKR pokračovat, byl by seznam velice dlouhý a obsahoval by jména mnoha dalších aktérů, kteří se o rozvoj zahraničních styků ČKR zasloužili. Česká konference rektorů má své pevné postavení – stala se plnohodnotným partnerem Konferencí rektorů celé Evropy.

Za zmínku stojí také to, že ČKR byla první Konferencí rektorů, z nečlenských zemí EU, která hostila zasedání Předsednictva Konfederace Konferencí rektorů zemí Evropské unie (Masarykova univerzita v Brně, květen 1997). Péčí ČKR došlo také k tomu, že se v květnu roku 2001 konal v Praze summit ministrů školství Evropy za hostitelství Univerzity Karlovy v Praze, anebo že se v říjnu 2006 konala Konference EUA v Brně za hostitelství Masarykovy univerzity. Velkým úspěchem ČKR je i to, že se v březnu roku 2009 konala v Praze tzv. Konvence EUA, která předcházela květnovému summitu ministrů školství Evropy. Hostitelkou této významné události, v době, kdy byla ČR předsednickou zemí EU, byla spolu s ČKR Univerzita Karlova v Praze.

Pro ČKR, a nejen pro ČKR, je mimořádně příznivé i to, že na návrh ČKR byl členem Výkonného výboru EUA (EUA Board) na čtyřleté funkční období (2011-2015) na Valném shromáždění EUA (Dánsko, Aarhus, duben 2011) zvolen profesor Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy v Praze, tehdejší místopředseda ČKR pro oblast tvůrčích činností, později předseda ČKR. V roce 2017 se podobná situace opakovala. Na návrh ČKR byla členkou Výkonného výboru EUA na čtyřleté funkční období (2017-2021) na Valném shromáždění EUA (Norsko, Bergen, duben 2017) zvolena profesorka Hana Machková, rektorka Vysoké školy ekonomické v Praze.

Za dobu dosavadní existence ČKR se uskutečnilo 155 zasedání Pléna ČKR a 164 zasedání Předsednictva ČKR. Výjimečný stav nastal v březnu 2020, kdy vypukla pandemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým typem koronaviru, v důsledku níž muselo dojít ke zrušení dubnového 155. zasedání Pléna ČKR a 164. zasedání Předsednictva ČKR. Jednání Předsednictva ČKR probíhala od 23. března 2020 do 2. června 2020 formou videokonferencí.

Počet členů ČKR z původních 27 (všechny veřejné a státní vysoké školy ČR) vzrostl na 46 (všech 26 veřejných vysokých škol, obě státní vysoké školy a 18 soukromých vysokých škol). Kancelář ČKR stále sídlí v Brně na Rektorátu Masarykovy univerzity a od svého založení až do poloviny října 2009 měla pouze jednoho zaměstnance, a to tajemnici ČKR. Od 15. října 2009 do 31. července 2018 pracovala v Kanceláři ČKR kromě tajemnice ČKR asistentka Kanceláře ČKR. Od 1. srpna 2018 má Kancelář ČKR celkem tři zaměstnance – tajemnici ČKR a dvě asistentky Kanceláře ČKR.

Předsedové ČKR v letech 1993-2020

Prof. Ing. **Zdeněk Kovář**, CSc. († 14.12.2014), rektor Technické univerzity v Liberci,
28.1.1993 – 24.2.1994, předseda;

Prof. Ing. **Stanislav Hanzl**, CSc. († 14.6.1996), rektor Českého vysokého učení technického v Praze,
25.2.1994 – 14.6.1996, předseda;

Prof. Ing. **Jan Hron**, DrSc., Dr.h.c., rektor České zemědělské univerzity v Praze,
15.6.1996 – 6.3.1997, pověřen výkonem funkce předsedy,
7.3.1997 – 24.2.2000, předseda;

Prof. Ing. **Ivan Wilhelm**, CSc., rektor Univerzity Karlovy,
25.2.2000 – 31.1.2006, předseda;

Prof. Ing. **Petr Sába**, CSc., rektor Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně,
24.2.2006 – 10.5.2007, předseda;

Prof. Ing. **Jan Hron**, DrSc., Dr.h.c., rektor České zemědělské univerzity v Praze,
11.5.2007 – 31.7.2007, pověřen výkonem funkce předsedy,
1.8.2007 – 31.7.2009, předseda;

Prof. PhDr. **Petr Fiala**, PhD., LL.M., rektor Masarykovy univerzity,
1.8.2009 – 31.7.2011, předseda;

Prof. RNDr. **Václav Hampl**, DrSc., rektor Univerzity Karlovy,
1.8.2011 – 31.1.2014, předseda;

Prof. MUDr. **Tomáš Zima**, DrSc., MBA, rektor Univerzity Karlovy,
20.2.2014 – 31.7.2019, předseda;

Prof. Ing. **Petr Sklenička**, CSc., rektor České zemědělské univerzity v Praze,
1.8.2019 – 31.7.2021, předseda.

V Brně dne 18. června 2020

Marie Fojtíková
tajemnice České konference rektorů

